

STEG

Ett forsknings- och utvecklingsprojekt
om stöd till egenvård för äldre personer

Lina Palmlöf, Stiftelsen Äldrecentrum (PI)
Elin Jakobsson, Stiftelsen Äldrecentrum
Emma Granström, FOU nu

Sara Ahrén, FoU Nordost
Åsa von Berens, Stiftelsen Äldrecentrum

Forskningsparter

Projektet finansieras av Forte dnr 2121-01848

Godkänt av Etikprövningsmyndigheten dnr 2022-04018-01

Projektets syfte

Att undersöka hur **egenvårdsintyget** kan användas för att stärka **samarbete** mellan primärvård och äldreomsorg för effektivt och jämlikt **förebyggande** av ohälsa och försämrad funktionsförmåga hos hemmaboende **äldre personer** med hemtjänst

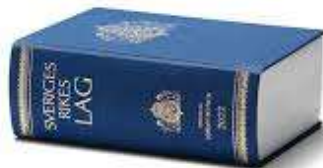
Varför stöd till förebyggande egenvård?

- Fler äldre, som bor hemma längre
- Funktionsbevarande och förebyggande insatser → minskar vårdbehov
- Värde för den äldre – behålla självständighet och kontroll
- Delaktighet

Omställning till Nära vård

Lagen om egenvård

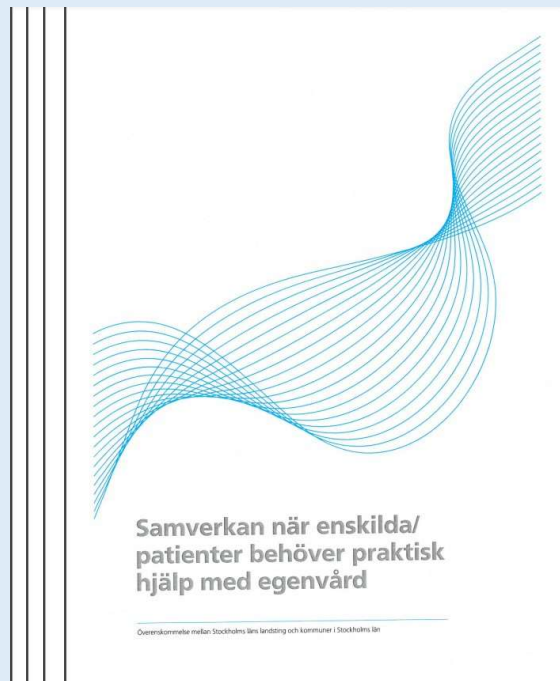
Egenvård =
en hälso- och sjukvårdsåtgärd som
legitimerad sjukvårdspersonal har bedömt att
den enskilde personen kan utföra själv
eller med stöd av någon annan

2022:1250

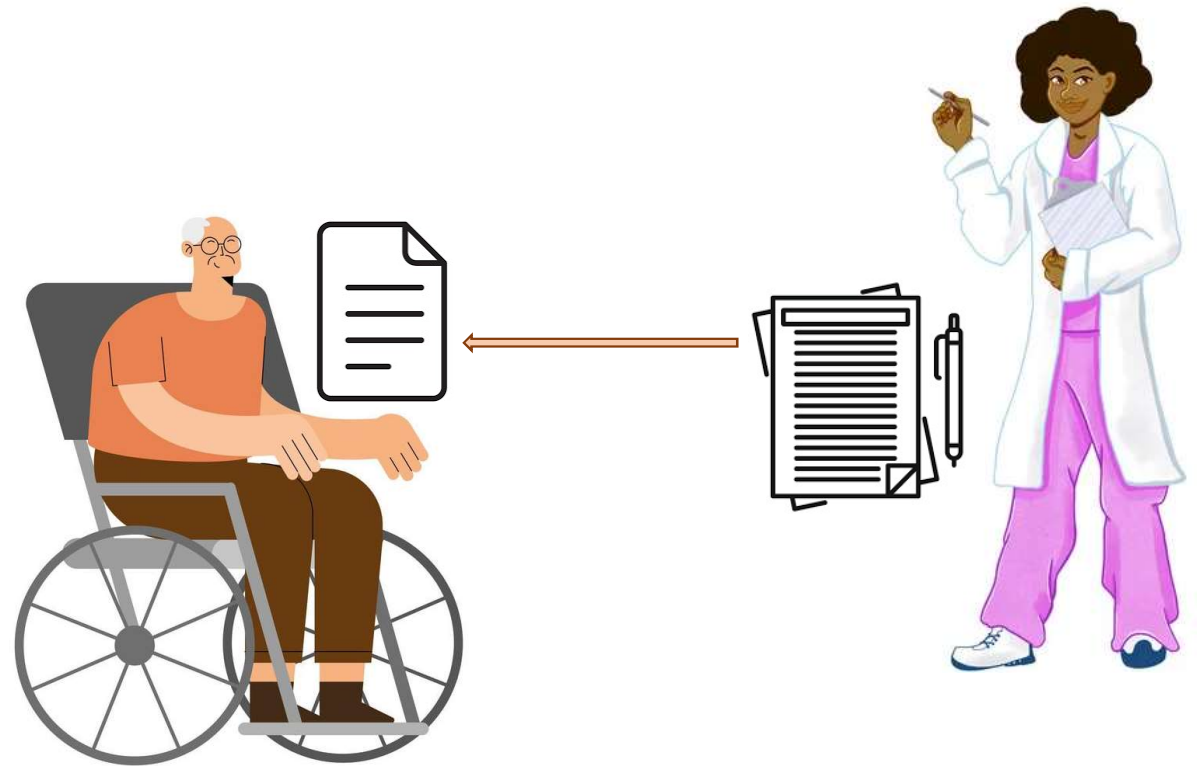
När personer behöver stöd att utföra sin egenvård

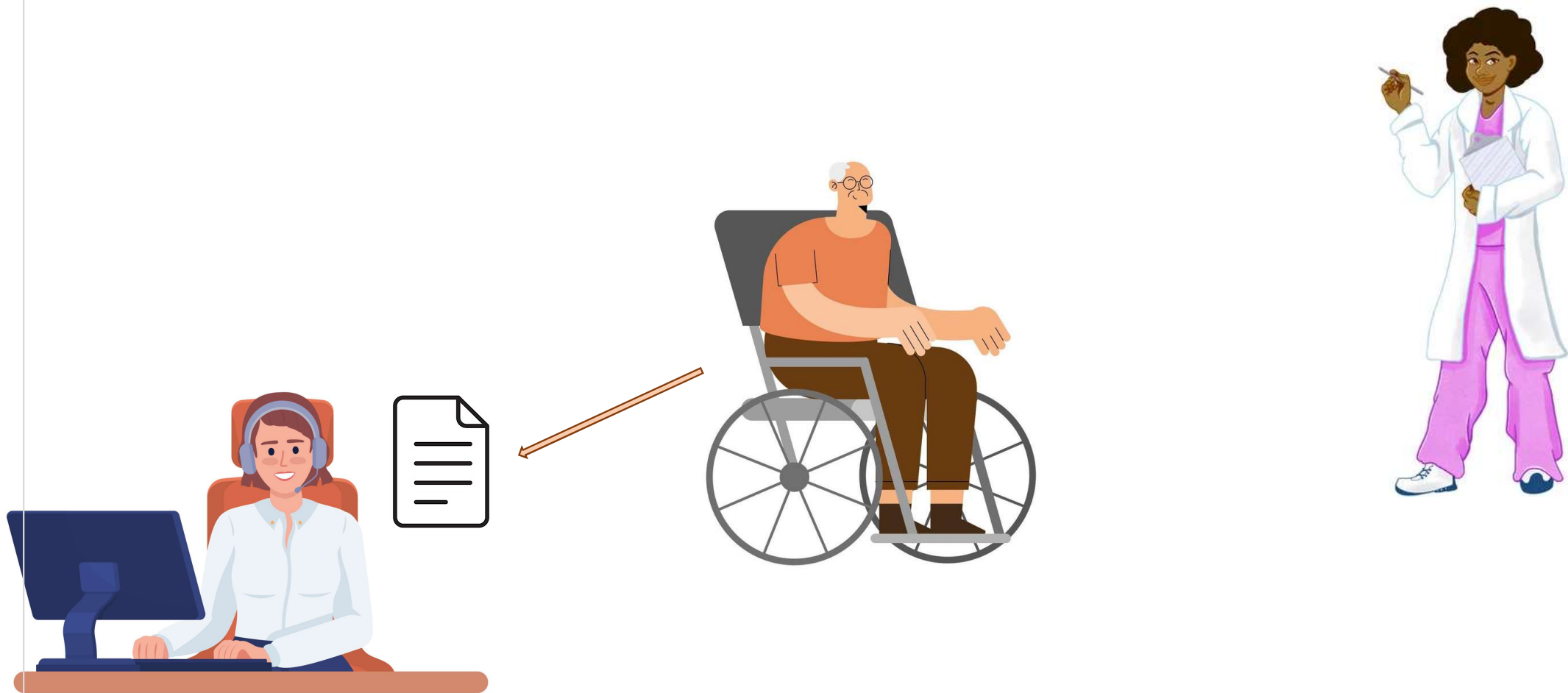
Regional överenskommelse

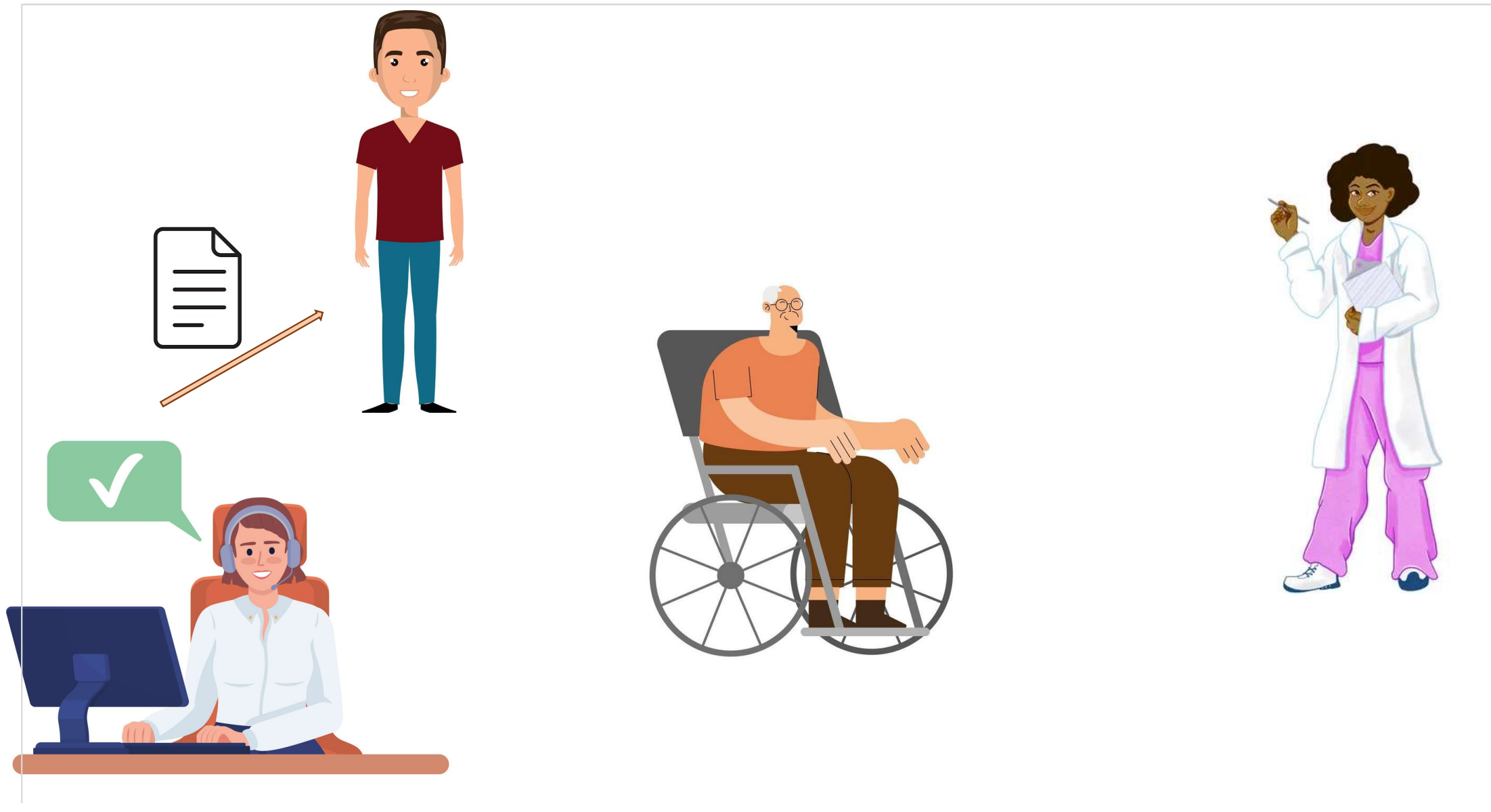

Egenvårdsintyg

The image shows a screenshot of a web-based form titled 'EGENVÅRD MED PRAKTISK HJÄLP' and 'PLANERING/BEDÖMNING/UPPFÖLJNING'. The form contains several sections with input fields and checkboxes. The sections are: 'Patientuppgifter' (with fields for name, date of birth, and address), 'Ansvarig vårdgivare' (with a dropdown menu and a field for 'Ev. hembesökstidpunkt'), a declaration section with a checkbox and a signature line, 'Följande hälso- och sjukvårdsåtgärd har bedömts som egenvård' (with a dropdown menu), 'Åtgärden beräknas pågå' (with a text input field), 'Finns behov av information, handledning eller enkel instruktion av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal till den eller dem som skall utföra egenvården?' (with checkboxes for 'Nej, den vuxna patienten instruerar sig själv' and 'Ja'), a section for 'Namn på den som ansvarar för instruktionen' with fields for 'Vad ska instrueras', 'På vilket sätt', and 'När detta ska ske', and finally 'Följande åtgärder ska vidtas om den enskilda drabbas av eller riskerar att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården' (with a dropdown menu and fields for 'Kontakta:' and 'Telefon:').

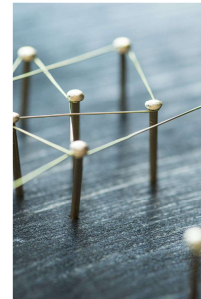
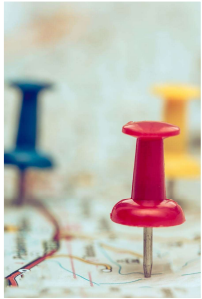

Delstudier i STEG

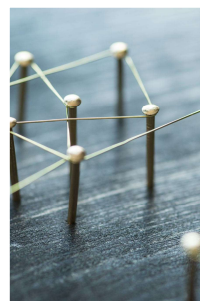

Delstudier i STEG

Kartläggning

I vilken utsträckning används
egenvårdsintyget, och för vad?

Delstudier i STEG

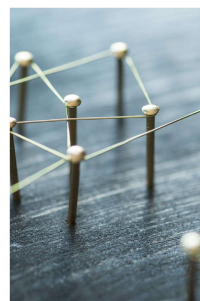
Kartläggning

I vilken utsträckning används egenvårdsintyget, och för vad?

Professionellas perspektiv

Hur uppfattar involverad personal arbetet med att stödja äldres egenvård med hjälp av egenvårdsintyg?

Delstudier i STEG

Kartläggning

I vilken utsträckning används egenvårdsintyget, och för vad?

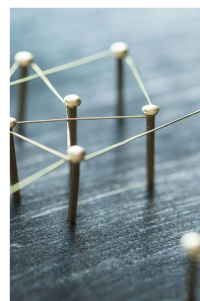
Professionellas perspektiv

Hur uppfattar involverad personal arbetet med att stödja äldres egenvård med hjälp av egenvårdsintyg?

Äldres perspektiv

Vad är viktigt för äldre personer för att vilja ta emot stöd till egenvård från hemtjänsten?

Delstudier i STEG

Kartläggning

I vilken utsträckning används egenvårdsintyget, och för vad?

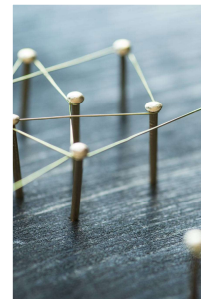
Professionellas perspektiv

Hur uppfattar involverad personal arbetet med att stödja äldres egenvård med hjälp av egenvårdsintyg?

Äldres perspektiv

Vad är viktigt för äldre personer för att vilja ta emot stöd till egenvård från hemtjänsten?

Samskapa arbetsmodell med alla involverade parter

Vad är viktigt för ett välfungerande arbete med att stödja äldres egenvård?

Metod – Kartläggning

Datauttag från journalsystemet TakeCare
2015–2022 i Region Sthlm

HLM	PV-Rehab	Totalt antal
73 SLSO 65 privata	43 SLSO 10 privata	191 enheter

Journaluppgifter om:

- åldersgrupp (18–64 år alt. 65 år +)
- antal utfärdade egenvårdsintyg
- utfärdande primärvårdsenhet
- utfärdande profession

Strukturerade intervjuer

Representanter kommunal ÄO, Sthlms län	Delregionala representanter, Region Sthlm	Totalt antal
24 kommuner 8 SDF	3 HLM 2 PVR	37 intervjuer

Intervjufrågorna berörde:

- kännedom om egenvårdsintyg samt överenskommelsen
- kännedom om andra verktyg och arbetssätt
-
- antal inkomna egenvårdsintyg
- typ av egenvård som handläggs
- beviljandegrad och orsak

Metod – Professionellas perspektiv

Sju fokusgruppsdiskussioner genomförda i Stockholm

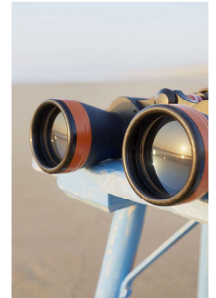

Primärvårdspersonal som utfärdat intyg		Biståndshandläggare som handlagt intyg	Hemtjänstpersonal som gett stöd vid egenvård
Fysioterapeut	n=6	n=5	n=6
Arbetsterapeut	n=2		
Läkare	n=1		
Sjuksköterska	n=1		
Distriktsköterska	n=2		
4 fokusgruppsdiskussioner		1 fokusgruppsdiskussion	2 fokusgruppsdiskussioner

Fokusgruppsdiskussionerna fokuserade på:

- erfarenheter av processen kring egenvårdsintyg
- samverkan kring egenvård
- potentiell användning av egenvårdsintyget

Metod – Äldre personers perspektiv

Enskilda intervjuer med **10 äldre personer** i Stockholm

Kön	Ålder	Civilstånd	Insatser från hemtjänst	Insatser från primärvård
4 kvinnor 6 män	74 – 94 år (<i>m</i> 84.6)	Ensamstående: 5 Sammanboende: 4 Särbo: 1	Från enbart städning till 8 besök/dygn	Tex: hemrehabteam, fysioterapeut, arbetsterapeut, distriktssjuksköterska

Intervjuerna handlade om:

- erfarenheter kring att ta emot **insatser från hemtjänst** och **primärvård** – vad är viktigt?
- ens **hälsa** och möjlighet till **egenvård**
- **samverkan** mellan aktörer

Resultat

Kartläggning

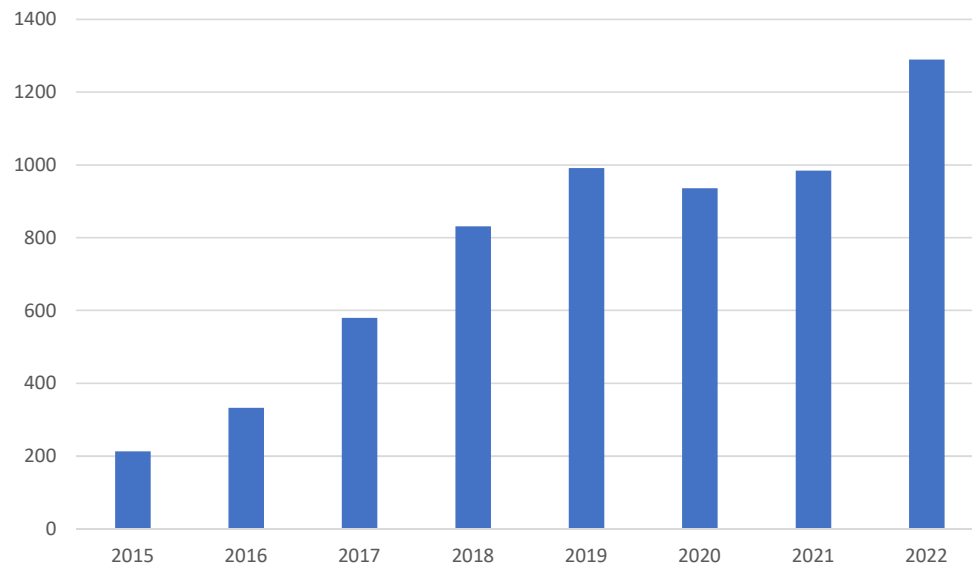
Professionellas perspektiv

Äldres perspektiv

Egenvårdsintyg i Stockholm

- Totalt 6161 utfärdade intyg
- Alla kommuner mottagit intyg

Antal primärvårdsenheter	Totalt antal utfärdade intyg/enhet under åren 2015-2022
4	≥ 200
6	150 – 199
10	100 – 149
17	50 – 99
123	< 50

Egenvårdsintyg – för vilka insatser?

Handhavande av läkemedel

Påtagning av kompressionsstrumpor

Fysisk aktivitet

Sondmatning

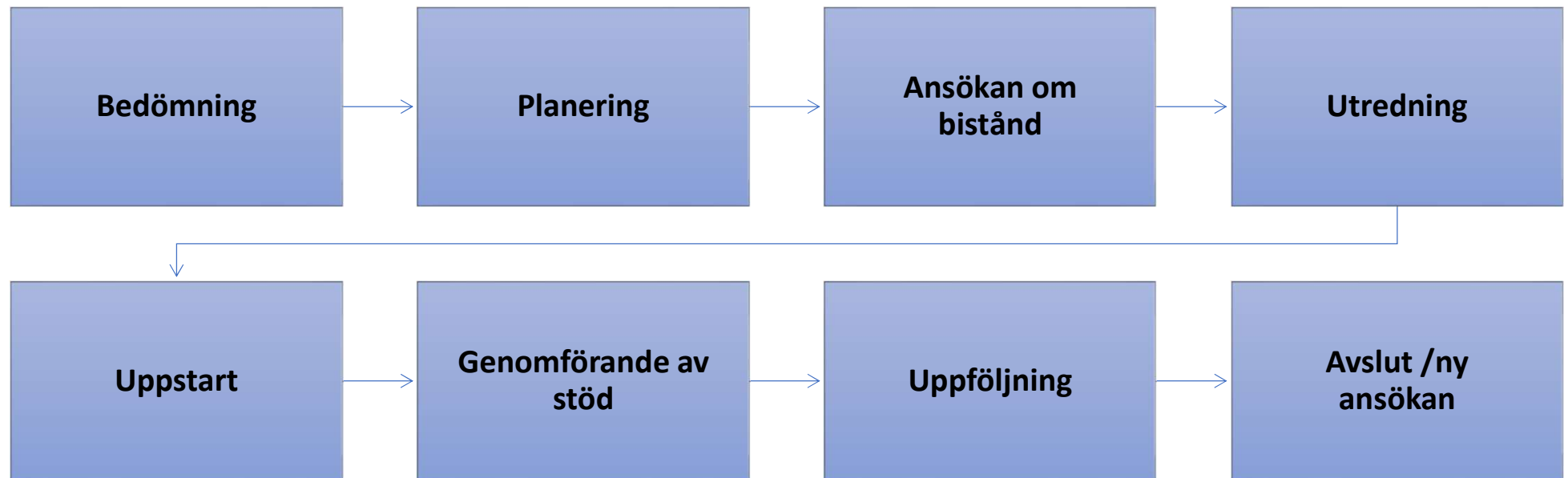
Utfärdare av intyg

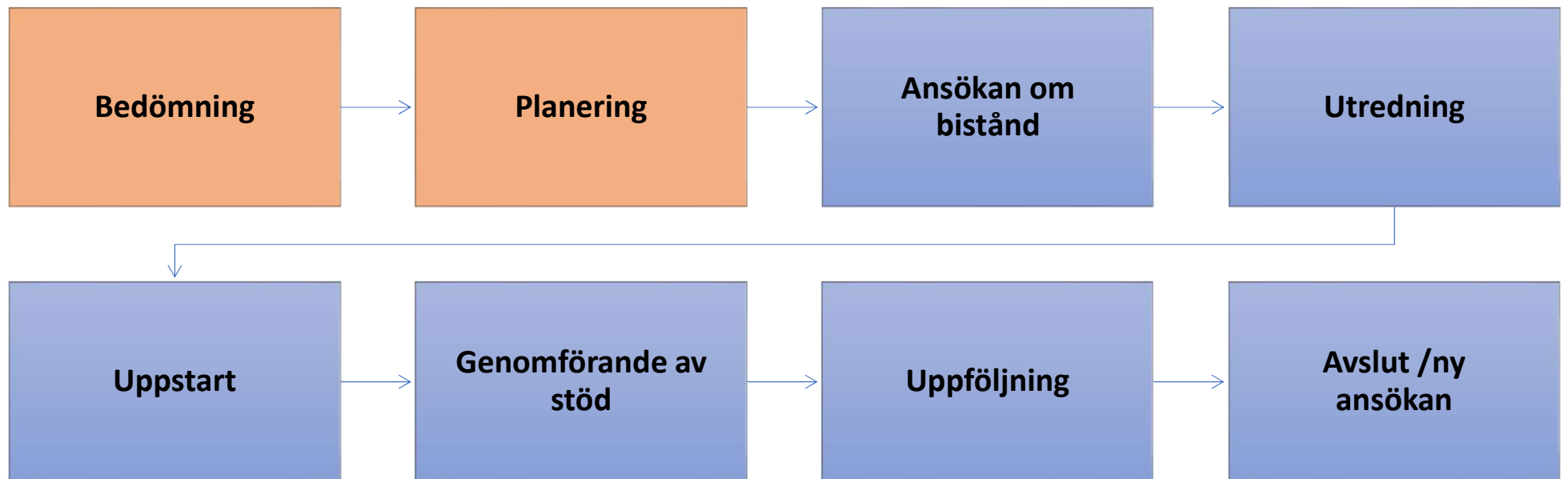
Befattning (legitimerad sjukvårdsprofession)	Totalt antal intyg	(%)
Distriktssköterska/sjuksköterska	4876	79
Läkare	813	13
Fysioterapeut	263	4
Arbetsterapeut	15	<1
Dietist	2	<1
Logoped	1	<1
Uppgift saknas	191	3
Totalt	6161	100

Övergripande resultat

- Kännedomen om överenskommelsen och egenvårdsintyget är låg
- Svårt att veta hur arbetssättet ska utföras
- Utfärdare ger upp för att processen är krånglig
- Liten målgrupp som det passar för

Processen enligt regionala överenskommelsen

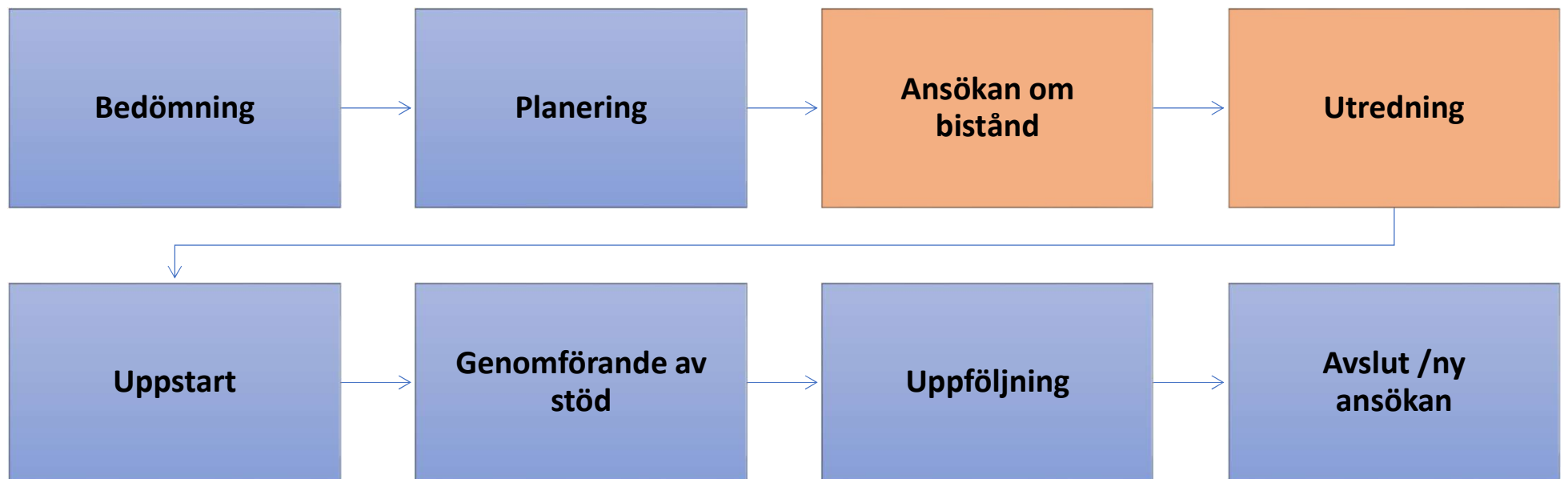

Bedömning och planering

Kommunikation & samförstånd

- Utrymme för tolkningar– egenvård, ”ansvar för säkerhet”, ”praktisk” hjälp/stöd
- Svårt att ta tillvara varandras kompetenser för helhetssyn
- Kognitiv svikt, olika uppfattningar och olika riktlinjer kring bedömning försvårar.
- Kommunikation genom blanketten

”Jag tänker också så att det första man kollar av, om man ska skriva ut ett sånt egenvårdsintyg är om personen verkligen kan ta ansvar för hela det här, och instruera, förstå? Det är väl första boxen att kryssa i på det här papperet som de ska skriva ut till kunden” (bih)

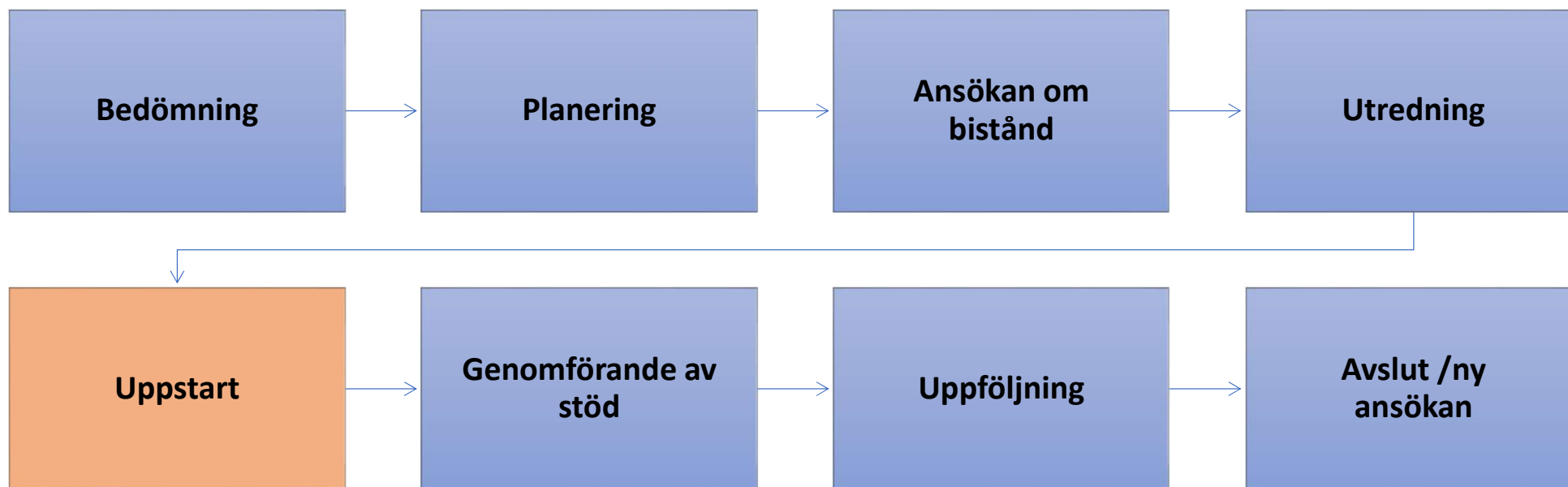

Ansökan om bistånd och utredning

Principer eller pragmatism?

- Egenvårdsintyget fylls inte i korrekt
- Kommuners riktlinjer för beviljande varierar
- Olika förhållningssätt gör att beviljandet blir ojämlikt

"Men allt som har med rehab eller träning att göra, det ger de avslag på. Så nu vet jag inte när jag ska kunna skriva ett egenvårdsintyg. Det är där jag hamnat nu. Inte ens om patienten är kognitivt adekvat eller kan kommunicera. De kommer ändå ge avslag, det är beskedet vi har fått." (ft)

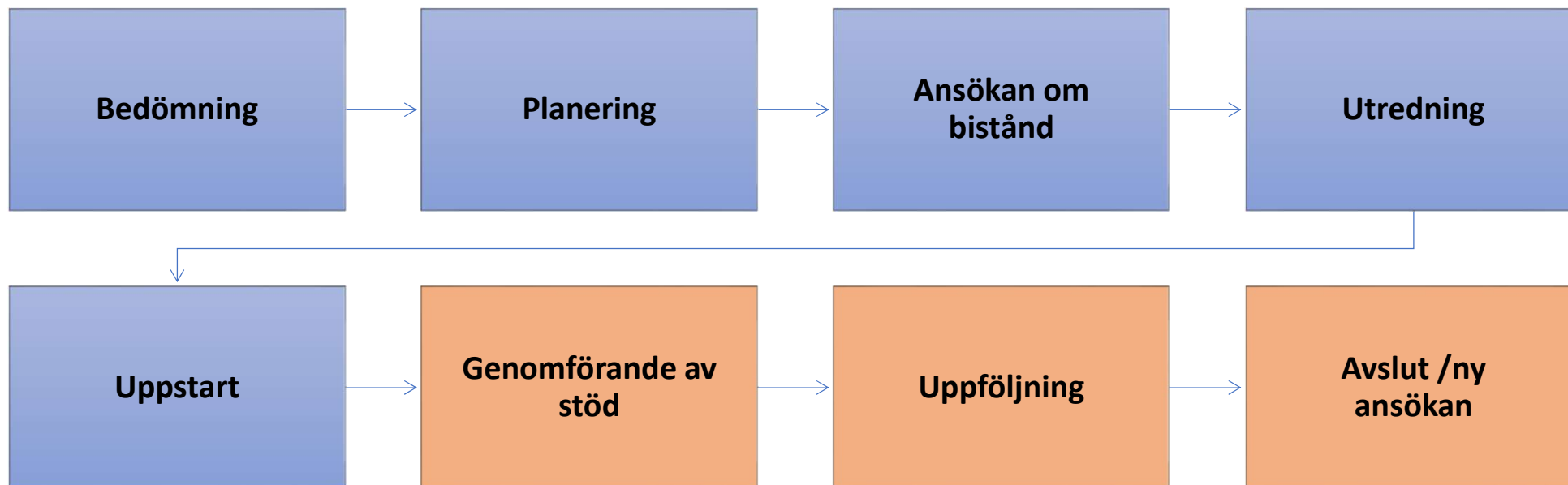

Uppstart

Kommunikation och tillit

- Kommunikation är nyckeln
- Fungerar när det finns struktur för samverkan och dialog/gemensamma möten
- Ofta personbundet

"Om vi bara kunde sätta oss ner och prata" (at)

Genomförande, uppföljning och avslut

Ansvarsförskjutning

- Enligt överenskommelsen: Om ändrade förutsättningar ska hemtjänsten rapportera till den som utfärdat intyg och omprövning göras. Utfärdarens ansvar att följa upp.
- I praktiken: Olika uppfattningar om hur uppföljning ska göras.

"Men det är samma sak där, att det tar tid. Vi ringer till en telefonsvarare (primärvård) och sen vet vi inte vad som händer. Så vi ringer flera gånger."(ht)

Äldres perspektiv

**En föränderlig
hälsa och
behov av stöd**

Hälsa

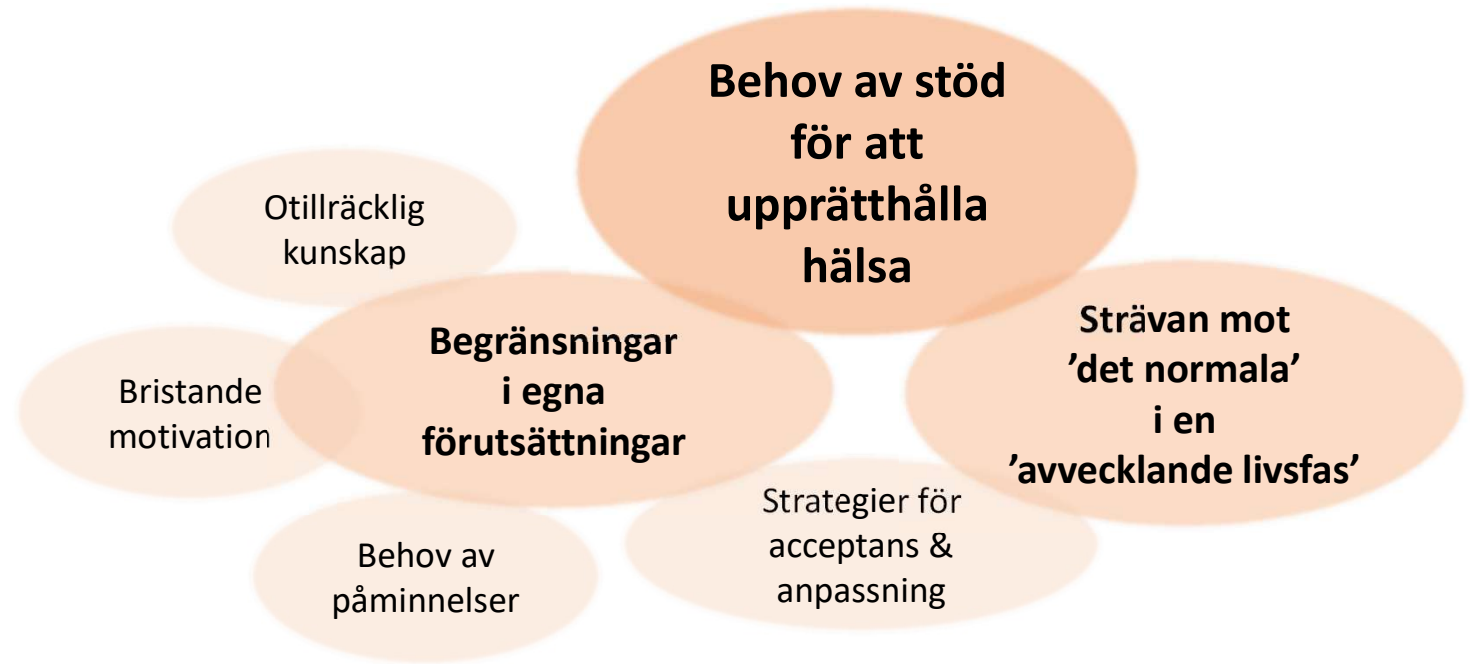
- fysisk träning
- social samvaro
- sömn
- mat
- etc...

Egenvård & Egenvårdsintyg

Äldres perspektiv

**En föränderlig
hälsa och
behov av stöd**

Otillräcklig
kunskap

Bristande
motivation

Behov av
påminnelser

**Begränsningar
i egna
förutsättningar**

**Behov av stöd
för att
upprätthålla
hälsa**

Strategier för
acceptans &
anpassning

**Strävan mot
'det normala'
i en
'avvecklande livsfas'**

Äldres perspektiv

**En föränderlig
hälsa och
behov av stöd**

**Behov av stöd
för att
upprätthålla
hälsa**

**Professionellt stöd –
en förutsättning**

PV-rehab
– specialkompetens –

**'En eld' –
motivation**

Kunskap

Engagemang

Igångsättning

Känslomässigt
stöd

Livlina

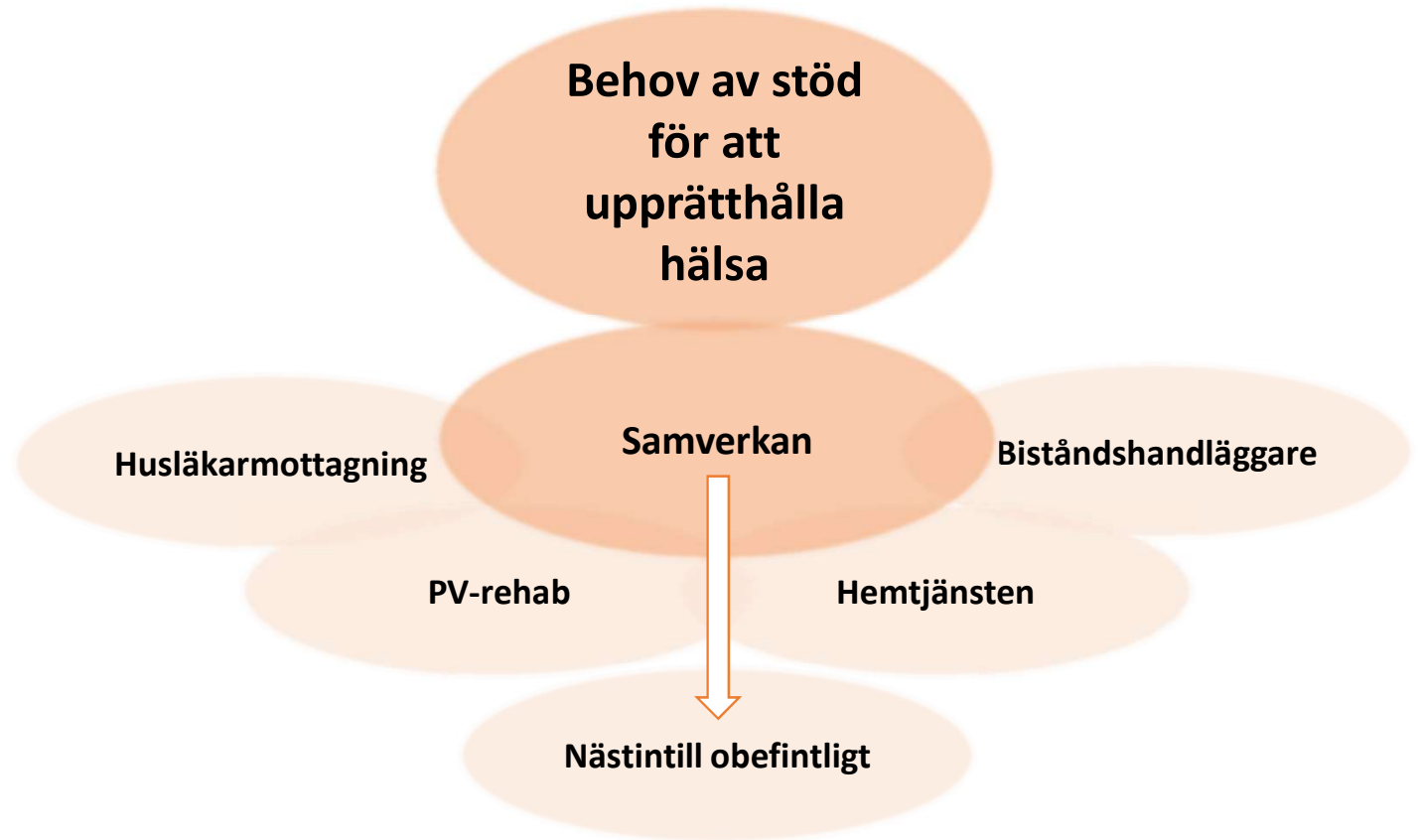
Anhöriga

Stöd för
självständighet
och hälsa

Hemtjänsten

- saknar resurser/
tid/kompetens
- i mån av tid/intresse
- en utsedd person

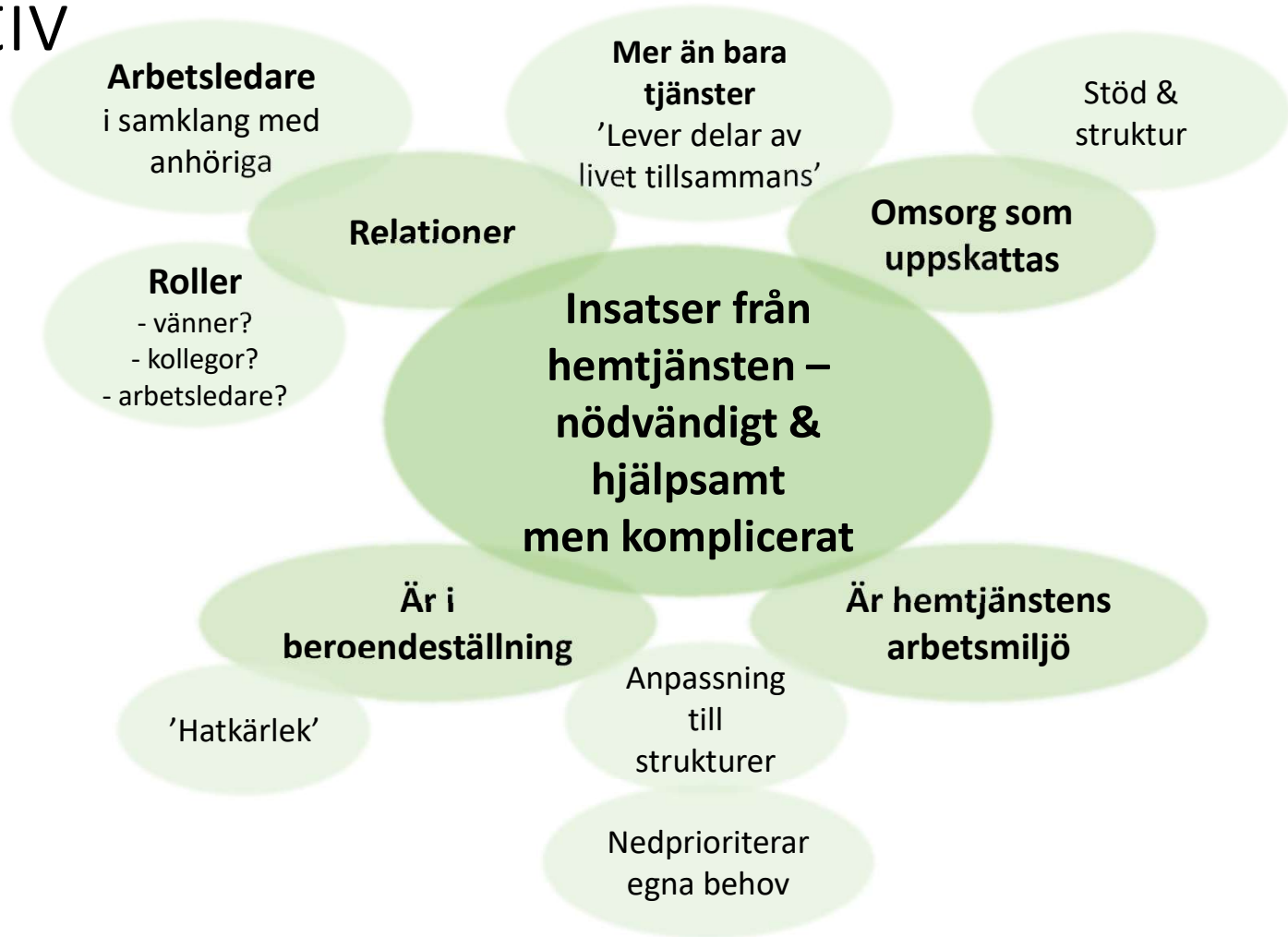
Äldres perspektiv

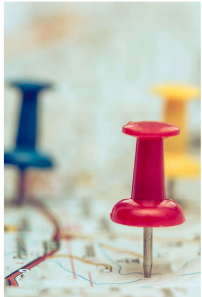
Äldres perspektiv

En föränderlig
hälsa och
behov av stöd

Delstudier i STEG

Kartläggning

I vilken utsträckning används egenvårdsintyget, och för vad?

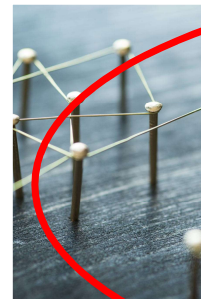
Professionellas perspektiv

Hur uppfattar involverad personal arbetet med att stödja äldres egenvård med hjälp av egenvårdsintyg?

Äldres perspektiv

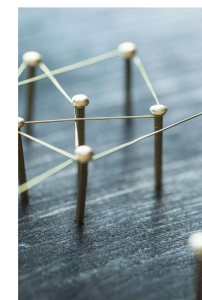
Vad är viktigt för äldre personer för att vilja ta emot stöd till egenvård från hemtjänsten?

Samskapa arbetsmodell med alla involverade parter

Vad är viktigt för ett välfungerande arbete med att stödja äldres egenvård?

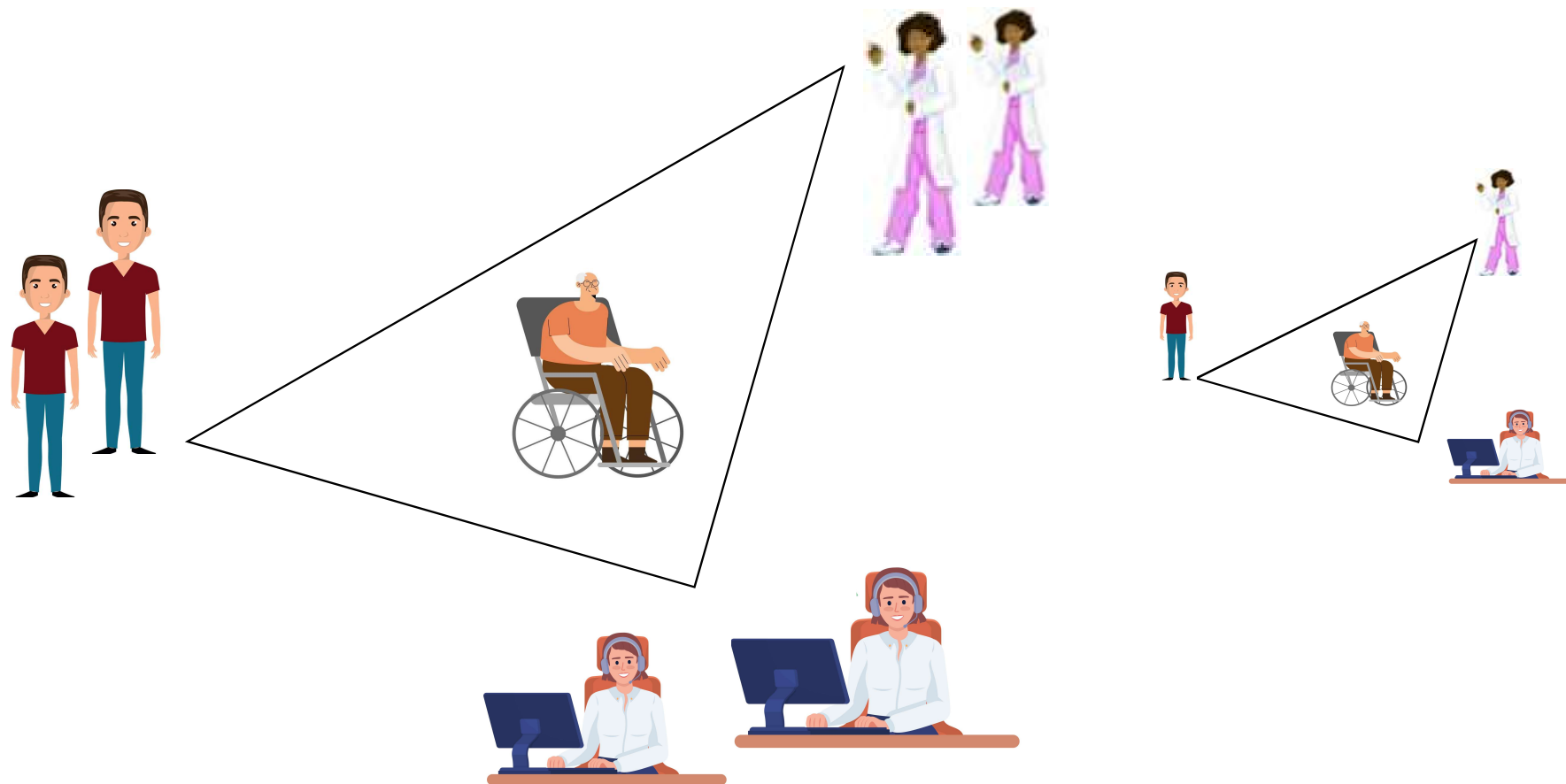
Delstudie fyra – pågår nu

Skapa och testa samverkansmodeller

- Workshops med involverade aktörer för att samskapa modeller för att stödja äldre personers egenvård
- Egenvårdsintyget som verktyg
- Förebyggande egenvård - fokus rehab
- Praktiskt genomförbara modeller utvecklas lokalt

"Case" – med lokala samverkansparter

Metod

Samskapad programlogik – att tillsammans skapa en logik för samverkan

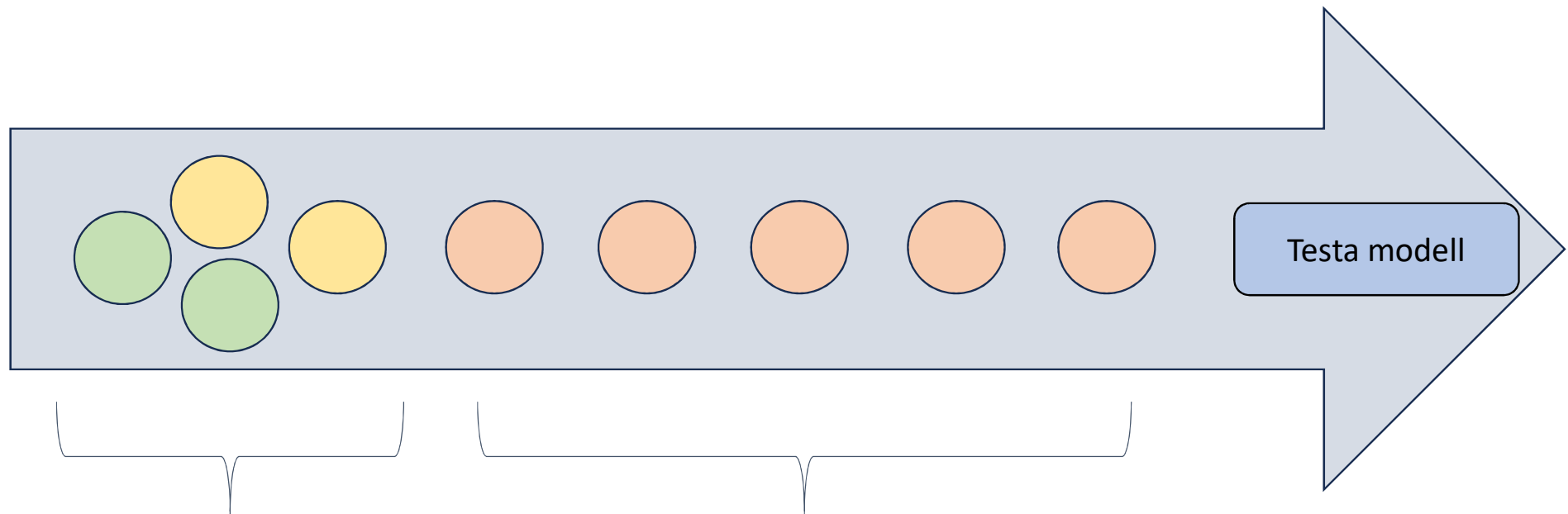
En logik som:

Fungerar i praktiken för alla involverade verksamheter

Ger gott stöd till den enskilde

Processen

- Träffar med referensgrupp
- Resultat från delstudier

Uppstart och workshops med arbetsgruppen

Tack!

Läs mer om
STEG-projektet

